

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

220

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

**"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שַׁעֲרֵיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ
נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֵיךָ וּשְׁפָטוּ אֶת הָעָם מִשִּׁפְט צֶדֶק"**

לפי רוב הכיבוס מתלכנים

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

המזיק בא ופוגע מבחוץ, שאף ממנו מוכרחים להזהר ולהתרחק והם מפסידי התורה והיראה שאינם תלויים במקום, אלא באים אצל איש המעלה ומאיימים להכשילו, אלה הם נסיונות החיים אשר פזורים בדרכי הארץ לבחון ולצרף בהם הבריות, מהם לא ניתן לברוח כי אף במקום האחר יפגשם, רק עליו לחשל עצמו ולהיות אמיץ כח לדחות מעליו כל המפריעים ולהתגבר על כל הנסיונות ואז תשמר תורתו בידו.

אף בידיעת התורה ולימודה, נדרשים אנו לאותו ענין הנלמד מן הנמלה, כי כמו הצורך להשיגה על מדרגת יראתו שלא תיפגם, כך מן ההכרח הוא לעשות שמירה טובה לתורתו, שאם לא יעשה גדרים ופעולות נמרצות לביצור ידיעת תלמודו, עלול לאבד ולשכוח כל אשר עמל ויגע, כמו שמצינו בגמרא: 'רבי יהושע בן קרחה אומר: "כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה דומה לאדם שזורע ואינו קוצר". ר' יהושע אומר: "כל הלומד תורה ומשכחה, דומה לאשה שילדת וקוברת". ר' עקיבא אומר: "זמר בכל יום, זמר בכל יום" (סנהדרין טז). ופירש"י ז"ל: 'זמר בכל יום' - 'היה מסדר למודך, אע"פ שסודר בפין כומר והוא יגרום לך שתהא לעוה"ב בשמחה ובשירים'.

ויש לדייק בדברי התנאים שבחרו

המשך בעמ' 2 <<<

"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים" זש"ה (משלי ו): "לָךְ אֵל נְמֻלָּה עֲצֹל רָאָה דְרָכֶיךָ וַחֲכָם: אֲשֶׁר אִין לָהּ קֶצֶין שִׁטְר וּמְשָׁל: תִּכְיִן בְּקִינָן לְחֻמָּה אֲגָרָה בְּקֶצֶיר מְאֻכָּלָה" מה ראה שלמה ללמד לעצל מן הנמלה? רבנן אמרי: "הנמלה הזו ג' בתים יש לה ואינה כונסת בעליון מפני הדלף. ולא בתחתון מפני הטינה. אלא באמצע. ואינה חיה אלא ר' חדשים. וכל מאכלה אינה אלא חטה ומחצה. ולמה כונסת כל אלו? שאומרת שמה יגזור הקב"ה עלי חיים ויהא לי מהיכן לאכול" (דבר"ר שופטים).

הקדים לספר קודם כיצד הנמלה משמרת את התבואה ומכינה כיאות את בית האוצר עבודה. אלא ללמדך שיש להקים אמצעי השמירה קודם למעשה, שאל"כ כל עמלו יהיה לריק, הנמלה נזהרת מלכנוס אוצרה במדור התחתון שבביתה 'מפני הטינה', שמה תקלקל הרטיבות ותביא לידי רקב, אף האדם צריך שיחכם מדרכה וישמר מללכת אל מקום החסרון, לגור בחברת אנשים חטאים, אשר בקרבם יפסיד השקפותיו וישחית את מעשיו, אלא יבחר לעצמו עיר של חכמים לדור עמם, כדי שיתדבק בדרכיהם וילמד ממעשיהם ואף תלמודו יאחז בידו לעלות ולהתמיד, באופן זה ירחיק עצמו ממקום החסרון. אמנם הנמלה גם במדור העליון שבביתה אינה אוצרת וכונסת מזונה 'מפני הדלף', הדלף הינו מקום התורפה,

הן ידוע כי ישנם הרבה מפריעים לקנין התורה גם לאחר שהספיקו לרכוש אותה, כדברי חז"ל: 'דברי תורה קשין לקנותן ככלי זהב ונוח לאברם ככלי זכוכית' (חגיגה טו.). מן הנמלה למדים ראשית כל את מידת הזריזות, לקבץ לאסוף ולכנוס, בכך מתגברים על המפריע הראשון 'קשה לקנותן ככלי זהב', כי בזריזות ובמסירות ניתן לעבור גם את הקושי הזה. אמנם אם נתבונן במדרש נגלה כי גם המפריע השני 'קשה לאבדן ככלי זכוכית' אפשר להתגבר עליו בעזרת הנמלה, מדרכיה נחכם לא רק כיצד להשיג, אלא גם איך לשמור, כיצד נמנע מלאבד המעלות והמדרגות שעלו לנו בקושי רב להשיגם. שלמה המלך אומר: "לָךְ אֵל נְמֻלָּה עֲצֹל" כי עיקר כונתו לזרז העצל. ברם המדרש

"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וּשְׁפָטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צְדָק"

לדמות שכחת התורה לשלשה ענינים, שאינם חולקים זה על זה, אלא שכל אחד מוסיף על מה שאומר קודמו, ר' יהושע בן קרחה מדגיש: שהחסרון אצל מי שאינו חוזר על למודו הוא בבחינת 'זורע ואינו קוצר', שאיננו מגיע אל תכליתו, כי עיקר התכלית מהזריעה היא הקצירה ואם איננו קוצר הריהו מפסיד גם דמי הזרעים וגם עמל הזריעה.

ור' יהושע מוסיף: לא רק הפסד של ממון וטורח כאן, אלא גם הפסד נפשות, שהרי הזמן הוא חלק מן החיים ואם הוא מנצל את הזמן לרכישת ידיעות התורה שהם עצם החיים ואח"כ הוא שוכח את תלמודו הריהו 'דומה לאשה שיוולדת וקוברת', כי רכישת ידיעות התורה היא בבחינת העמדת תולדות ואם מפסיד את הידיעות ע"י שכחה משום שאיננו חוזר על למודו, הרי זה דומה לקבורת התולדות שהוליד ולכן על האדם לדאוג שלא ישכח את תלמודו ומכל שכן שלא לגרום לכך ע"י עצלות, שלא יזדרז לחזור וכדומה.

ור' עקיבא בא ומוסיף: שמלבד ההפסד בעוה"ז, עוד הוא מפסיד העיקר בעוה"ב, כאמרו: 'זמר בכל יום, זמר בכל יום' וכפירוש רש"י: 'והוא יגרום לך שתהא לעוה"ב בשמחה ובשירים' וכמ"ש בגמרא: 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו' (פסחים נ.). היינו: שעיקר האושר בעוה"ב הוא למי ששמר את תלמודו והביאו בידו.

וממידתם של ראשונים אלה האמוראים, ניתי ונחזה עד כמה יש לחזור ולשנן בדברי תורה שלא יבוא לידי שכחה, כמ"ש בגמרא: 'רב אשי הוה יתיב קמיה (דרב כהנא) נגה ולא אתו רבנן, א"ל: "מאי טעמא לא אתו רבנן, דילמא טרידו בסעודת פורים?" א"ל: "לא שמיע ליה למר הא דאמר רבא: 'סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו'". תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי ליה כמאן דמנח בכיסיה' (מגילה ז.). הרי לך כמה היה יקר להם כל דבר תורה, עד שאפילו על דבר קטן וקל לזכור חזר ושינן ארבעים פעמים ורק אז דמי ליה 'כמאן דמנח בכיסיה' ועוד יש אומרים שגם אז לא פסק מלחזור, כי אף שדומה עליו כמונח בכיסו הלא אמרו, 'אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה' ומשום שגם דבר הנחבא ומונח בכיס אינו בטוח ושומר מאיבוד.

ור' יהושע מוסיף: לא רק הפסד של ממון וטורח כאן, אלא גם הפסד נפשות, שהרי הזמן הוא חלק מן החיים ואם הוא מנצל את הזמן לרכישת ידיעות התורה שהם עצם החיים ואח"כ הוא שוכח את תלמודו הריהו 'דומה לאשה שיוולדת וקוברת', כי רכישת ידיעות התורה היא בבחינת העמדת תולדות ואם מפסיד את הידיעות ע"י שכחה משום שאיננו חוזר על למודו, הרי זה דומה לקבורת התולדות שהוליד ולכן על האדם לדאוג שלא ישכח את תלמודו ומכל שכן שלא לגרום לכך ע"י עצלות, שלא יזדרז לחזור וכדומה.

ור' עקיבא בא ומוסיף: שמלבד ההפסד בעוה"ז, עוד הוא מפסיד העיקר בעוה"ב, כאמרו: 'זמר בכל יום, זמר בכל יום' וכפירוש רש"י: 'והוא יגרום לך שתהא לעוה"ב בשמחה ובשירים' וכמ"ש בגמרא: 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו' (פסחים נ.). היינו: שעיקר האושר בעוה"ב הוא למי ששמר את תלמודו והביאו בידו.

וממידתם של ראשונים אלה האמוראים, ניתי ונחזה עד כמה יש לחזור ולשנן בדברי תורה שלא יבוא לידי שכחה, כמ"ש בגמרא: 'רב אשי הוה יתיב קמיה (דרב כהנא) נגה ולא אתו רבנן, א"ל: "מאי טעמא לא אתו רבנן, דילמא טרידו בסעודת פורים?" א"ל: "לא שמיע ליה למר הא דאמר רבא: 'סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו'". תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי ליה כמאן דמנח בכיסיה' (מגילה ז.). הרי לך כמה היה יקר להם כל דבר תורה, עד שאפילו על דבר קטן וקל לזכור חזר ושינן ארבעים פעמים ורק אז דמי ליה 'כמאן דמנח בכיסיה' ועוד יש אומרים שגם אז לא פסק מלחזור, כי אף שדומה עליו כמונח בכיסו הלא אמרו, 'אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה' ומשום שגם דבר הנחבא ומונח בכיס אינו בטוח ושומר מאיבוד.

ור' עקיבא בא ומוסיף: שמלבד ההפסד בעוה"ז, עוד הוא מפסיד העיקר בעוה"ב, כאמרו: 'זמר בכל יום, זמר בכל יום' וכפירוש רש"י: 'והוא יגרום לך שתהא לעוה"ב בשמחה ובשירים' וכמ"ש בגמרא: 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו' (פסחים נ.). היינו: שעיקר האושר בעוה"ב הוא למי ששמר את תלמודו והביאו בידו.

ור' עקיבא בא ומוסיף: שמלבד ההפסד בעוה"ז, עוד הוא מפסיד העיקר בעוה"ב, כאמרו: 'זמר בכל יום, זמר בכל יום' וכפירוש רש"י: 'והוא יגרום לך שתהא לעוה"ב בשמחה ובשירים' וכמ"ש בגמרא: 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו' (פסחים נ.). היינו: שעיקר האושר בעוה"ב הוא למי ששמר את תלמודו והביאו בידו.

בקש לשוב למצב הקודם, שהחטא כאילו לא היה. זו הרי היתה התביעה על אדם הראשון, שקודם החטא היה אצלו החטא בידיעה בלבד, אבל אחרי שנכשל נעשה אצלו החטא בהרגשה והרגשה זו היא מציאות חדשה שלא פסקה ממנו. כך אצל כל אחד ממנו, יש כמה חטאים שהם אצלנו בידיעה בלבד ואין אנו נכשלים בהם ולא מתאווים להם כלל, אבל

אם ח"ו טועמים טעם חטא, אז הטעימה הזו גורמת שהחטא מושל עליו ואם עד עכשיו היצר של זה החטא היה אצלו בגדר אורח, עכשיו הוא כבר בגדר בעל הבית ושולט עליו ויותר קשה להתפטר ממנו ולהיות כלא היה. על כן התורה מחייבת את הכפייה, על כן צריכים את ה"שְׁטָרִים" גם בחטאים שבין אדם למקום, כי האדם צריך כפייה

כדי שלא להסתפק בבקשת סליחה רפויה, אלא להגיע למצב שהעונות כלא היו, על זה צריך לשרש ולעקור את השוחד מלבו את שוחד העבירה, כדי למנוע את התוצאות של העבירה שהן יותר קשות מהעבירה גופה ועל כן עלינו באלול זה להתחזק ולכפות את עצמנו ללמוד מוסר ולמרוד ביצר הרע ולא לתת לו להכנס לתוכנו ולא להטעימנו טעם חטא. ■

מידות

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" איך יוצאים מהזוהמה של העגל למדרגת תמימות

בפסוק: "תמים תהיה עם ה' אלקיך". דכ': "הצור תמים פִּעְלוֹ" (דברים לב). שלא היה שום מום ופסולת בעולם. רק ע"י חטא הראשון נתערב פסולת ובקבלת התורה היה מוכן להיות תיקון השלם וע"י חטא העגל שוב נעשה פסולת וע"ז כתוב: "שחת לו... פְּנִי מוֹמִם" שנעשו בעלי מומין. אבל בכח התורה שנקראת "תְּמִימָה" (תהילים יט) יכול איש ישראל להיות תמים. וכל הקוסמים ומעוננים הכל בא מזה הקלקול של חטא אדם הראשון.

ובנ"י יצאו מן הכלל בקבלת התורה זהו שאמרו (דברים יח): "כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה... נֶאֱתָה לָא כֵּן". ואע"פ שלא נשארו ישראל בזו המדרגה כמו שנאמר (תהילים פב): "אֲמַרְתִּי אֱלֹקִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן פִּלְכֶם... אֲכַן כְּאִדָּם תִּמְוֹתוֹן" אעפ"כ "נִבְיֵא מְקַרְבְּךָ... כֹּל אֲשֶׁר שְׁאַלְתָּ מֵעַם ה' אֱלֹקֶיךָ בְּחַרְבַּ" ונשאר התיקון ע"י הנביאים. וגם עתה שאין לנו נביאים כח הנביאים הוא בכתב בנביאים וכתובים. וההוגה בדבריהם יכול לבא אל התמימות.

ובנ"י יש להם חלק בזו הצורה דכתיב: "הצור תמים פִּעְלוֹ" די ש ב' יצירות ובנ"י כתוב (ישעיה מג): "עם זו יצַרְתִּי לִי" שהם זוכין לצורה הפנימיות שהיא בחינת: "הצור תמים" וע"ז כתיב (שיר השירים ד): "כַּלֶּךְ יָפֵה... וּמוֹם אֵין בָּךְ" וז"ש: "תמים תהיה עם ה' אלקיך" להיות לו חלק בזו הצורה הפנימיות וצורה זו מתגלה בשבת קודש לכן נקראת 'שבת שלום' שהיא בחינת "הצור תמים" ('שפת אמת' עה"ת). ■

מלחמה

"אל ירף לבבכם"

עצות והתחזקות כנגד היצר ותחבולותיו

"וְאָמַר אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרִבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אִיבֵיכֶם אֵל יִרְף לְבַבְכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּחְפוּזוּ וְאֵל תַּעֲרִצוּ מִפְּנֵיהֶם: כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הֵהָלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אִיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם" (דברים כ). ואחז"ל (סוטה מב.): "אֵל יִרְף לְבַבְכֶם" מִפְּנֵי צִהְלַת סוֹסִים וְצַחְצוּחַ חֲרֻבוֹת "אֵל תִּירָאוּ" מִפְּנֵי הַגַּפְת תְּרִיסִין וּשְׁפַעַת הַקִּלְגַּסִּין "אֵל תַּחְפוּזוּ" מִקוּל קִרְנוֹת "אֵל תַּעֲרִצוּ" מִפְּנֵי קוּל צוּחוֹת "כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הֵהָלֵךְ עִמָּכֶם" הֵם בְּאֵין בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל בָּשָׂר וְדָם וְאַתֶּם בְּאֵים בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל מְקוּם". והנה ידוע כי מלחמת היצר ותחבולותיו נוראות מאד והוא מתנהג ממש כמו העכו"ם במלחמותיהם, שעושים את ארבעה דברים הללו: משמיעין קול

שעטת פרסות סוסיהם 'וצחצוח חרבות', כדי להביא מורך בלב שונאיהם ויהיו נכנעים תחתיהם. ומגיפין בתריסיהן להשמיע קול שיחפזו שונאיהם וינוסו, ותוקעין בקרנות ומצווחין בקולם. כן עושה היצה"ר על ידי שלוחיו, משמיעים קול ומפרסמים במאמרים שהרבה והרבה מחזיקים בשטתם, כדי לאיים על מחזיקי התורה, שיהיו נכנעים תחתיהם, גם יאימו על אלה שאינם מחזיקים בשטתם, כי יש לאל ידם לעשות עמהם רע, גם תוקעין וחוזרין ותוקעין במאה קולות, ומצווחים בכל מיני חרוף וגדוף והכל כדי להפיל אימה ופחד על החרדים לדבר ה' ולתת יאוש בלבבם מלעמוד כנגדם. אבל עלינו לדעת כי הם כולם

במעשיהם רק שלוחי היצר ואנו שלוחים במעשינו ובהנהגתנו ממלך מלכי המלכים הקב"ה. ועלינו לאחוז בעצות והתחזקות שהורה לנו הכתוב, שלא ירף לבבנו ולא נירא ולא נחפזו ולא נערץ, כי ד' א' ההולך עמנו בכל דור ודור להושיענו נגד הקמים עלינו, להפריע אותנו מדתנו. והעיקר בכל זה שלא להתרפות, כי 'תַּחֲלַת נִיסָה נִפְיָלָה' (משנה 'סוטה' ח). ונאמר (קהלת י'): "אם רוח המושל תַּעֲלֶה עֲלֶיךָ מְקוּמָה אֵל תִּנַּח כִּי מְרַפָּא יִנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוּלִים". ובאורו: שע"י שהוא מרפא עצמו, נעשה נכנע ליצה"ר ושלוחיו ויבוא בודאי ע"ז לידי חטאים גדולים. ('חפץ חיים' עה"ת). ■

"הוא ובניו בקרב ישראל"

כיצד זוכים לבן צדיק ומצדיק הרבים

בו דאף שהוא לא יטעה את הדין, מ"מ יסתתמו טענותיו של הבע"ד.

"ויילך ויעבד" (יז ג)

כתב הספר 'הכתב והקבלה': בכל מקום יזכיר הכתוב בע"ז לשון הליכה. בנביא שקר (דברים יג ג): **"גַּלְגָּה אַחֲרַי אֲלֵקִים אַחֲרַי"**. ובמסית (שם ז): **"גַּלְגָּה וְנַעֲבֹדָה"**. ובעיר הנדחת (שם יד): **"גַּלְגָּה וְנַעֲבֹדָה"**. ויתכן להיותו החמור שבאיסורים שכל המודה בה כופר בכל התורה וכמה מן ההתאמצות צריכה לנפש הישראל להעזי פנים, לכן הזכיר בו לשון הליכה. כי בכל דבר הנצרך לזריזות והתאמצות דרך המקרא לכתוב בו לשון הליכה, כמ"ש בלשון: **"ויילכו ויבאו"** דמרגלים (שלה יג כו).

"וְנִרְשָׁתָּהּ הַיֵּטֵב" (יז ד)

כתב רבינו בחיי: 'מנין ה'יטב' וכאלו אמר **"וְנִרְשָׁתָּהּ אֵת ה'"** מאותו, שצריך הדיין לראות עצמו כאלו שכונה שרויה כנגדו ושידרוש השם יתעלה בשעת הדין'.

"הוא ובניו בקרב ישראל" (יז כ)

רבי אלעזר אזכרי שהיה מגדולי חכמי צפת בזמן הבית יוסף והאריז"ל כותב בהקדמתו ספר 'חרדים': 'שתדל לישר רבים ביראת ה' ובמצוותיו ובמדת השפלות ואז ימצא חן בעיני מלכנו יוצרנו וזכות הרבים תלוי בו ולשכרו אין קצבה כמבואר ב'זוהר'. ויאמר עליו (דניאל יב): **"וְהַמְשַׁפְּלִים יְזַהְרוּ בְּזֹהַר הַרְקִיעַ וּמִצְדִּיקֵי הָרְבִיבִים כְּפֹכְכִים לְעֹלָם וָעֶד"**. ויזכה לבן צדיק ומצדיק הרבים, כדאמרו בב"ר על אלקנה, לפי שהיה משתדל שיעלו ישראל לרגל, אמר לו הקב"ה: **"אלקנה אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחינת אתם במצוות**

עצמנו, הבה נתחזק ונפעול להצלת העולים לתורה ויהדות. וחבל חבל שבשעת רצון כגון זו שאנו נמצאים בה עתה ורבים המבקשים לדעת את דבר ד', שלא ימצאון אנשים מספיקים להורותם. וענין קירוב הרחוקים לתורה הוא באמת מצות עשה מפורשת שכולנו נתחייבנו בה. כמבואר בספר המצוות להרמב"ם (מצוות עשה ג): **"היא שציוונו באהבתו יתעלה"** וכו' וכבר בארנו שזאת המצוה ג"כ כוללת שנהיה קוראים לבני האדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו, יעויי"ש בכל דבריו.

"בְּכָל שְׁעָרֶיךָ" (טז יח)

הנה בכל מקום שהתורה מזכירה דין ומשפט מוזכר הלשון של **"שְׁעָר"**, לרמז, דשומרי העיר האמיתיים הם אלה השופטים ששומרים על הצדק. (מאאמו"ר זצ"ל).

"וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינַי חֻקִּים" (טז יט)

מובא בסמ"ע את ה'מרדכי': דפירש **"יעור עיני חקמים"** היינו: את הבע"ד. כשרואה הבע"ל דין שהדיין לוקח שוחד יסתתמו טענותיו דחושב שבודאי הדיין יצדד בבע"ד השני. ויש להתבונן למה לא פירש כפשוטו דהכונה על הדיינים שלקחו שוחד?

מבאר ה'לוית חן' עפי"ד הגמ' ב'סנהדרין' (כא:): **"ואמר רבי יצחק: 'מפני מה לא נתגלו טעמי תורה? שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן, נכשל בהן גדול העולם' ע"ש. ולפי"ז יש להתבונן איך פה כתוב טעם; 'כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינַי חֻקִּים'". ידוע מה שכתב החזו"א שטעם העורון בגלל שבתורה כתוב שזה סגולתו של השוחד ומיושב. והרי ג"כ פה הדיין יכול לטעות שיקח שוחד ויחשוב שזה לא יטה את לבו. ולכן פירש ה'מרדכי' ד'עֵינַי חֻקִּים' הכונה: על הבע"ד ושוב לא יכשל הדיין דהרי זה כבר לא תלוי**

פנינים לפרשה

"שופטים ושופטים תתן לה בכל שְׁעָרֶיךָ" (טז יח)

נצטיינו בזה למנות שופטים ושופטים לשמור על קיום מצוות ה"ת ובזמן שהיתה ידן של ישראל תקיפה היו ממונים מבתי הדין לכפות את העם על קיום המצוות, גם בזמנינו שאין יד הדין תקיף על העם, מכל מקום אנו מחויבים להשתדל ולהציל מי שניתן להצילו וכיום המצב הוא שכל הנפנה להציל מוצא הרבה ידים מושטות לעברו לעזרה, בקריאת הצילוננו מדרת דחי.

נעתיק בזה קטעים ממכתביו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל כפי שהובא בספר 'מכתבים ומאמרים' ואלו דבריו: "אודות מצב התקופה אין כלל צורך להאריך בדברים, אנו רואים תהליך בלתי טבעי זה, אני זוכר עדין את התקופה של ילדי טהרן כאשר נאבקו בכח על הצלתם הרוחנית ואילו כיום אפשר להציל אלפים ורבבות מילדי ישראל!!!

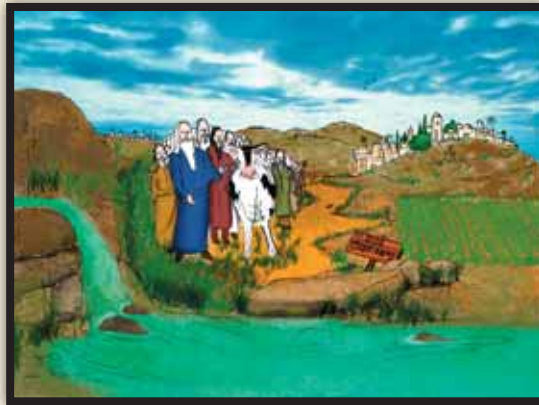
בידינו לחולל גדולות בתחום זה, בעוד שבעבר היו זקוקים לגאון הדור, לנגיד גדול, שיביא את המהפכה הדרושה, הרי כיום המצב הוא שכל יהודי יכול ממש לברוא עולם מלא, הזמן הוא כן, כל אחד בכוחו לפעול. ועל כן החוב בזה מוטל על כל אחד ואחד מישראל, ללא יכולת לפטור עצמו מחובה קדושה זו באמתלא כלשהי, כל יהודי חייב להושיט ידו, כי כיום אפשר להציל יותר מתמיד.

הבה נציל אלפים מישראל, הבה נמהר ונציל, כל הצלה כזאת של יהודי היא ריווח נקי ללא הפסד כלל, כי מצילים אותו ומגנבה מרציחה ומכל דבר אסור ואין בין גיהנם לגן עדן אלא כחוט השערה, אני לא אומר זאת לכם, אני מדבר לעצמי ולכולנו, הבה נציל יהודים אלה, נתחזק ונפעל במהירות, פן נאחר חלילה וד' היא בעזרנו.

אלפים ורבבות נערים מתגוללים כאן וחסר מי שיצילם ויקרבם ליהדות, אנו יהודים שעברנו כבר את גיל העמידה ונצטרך לתת דין וחשבון, לא נוכל לתרץ

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

כתיב מלא. וצריך טעם. וי"ל: ע"פ הגמ' בב"ב (כג:), שאם יש עיר גדולה ממנה, הגדולה מביאה. וכבר ביאר ה'מאירי', דהיינו: משום שהיא קרובה עכ"פ משאר עיירות שגדולות כמוה. עכ"פ אין הכונה כאן הקרובה ממש שאין קרובה הימנה ולכך כתיב: "הקְרֹבָה" חסר. "אבל לְאַחֲתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרֹבָה" היא קרובה ממש ולכן הוא מלא.

וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות", הא למדת שכר אלקנה שמואל'.

ומעשה באחד האברכים מהתלמידי חכמים שבבני ברק, שבנו היקיר החל להידרדר רח"ל וכבר גמר אומר בדעתו לעזוב את הישיבה בה הסתופף ומרגע לרגע המצב נעשה קשה יותר ויותר, עד שהדבר החל אף לתת את אותותיו בשאר הילדים של אותו האברך, היה האברך נבוך מאד וניסה כל מיני דברים איך לעורר את לב בנו ולהשיבו אל הדרך הישרה והסלולה ולא הצליח בכך.

באותו זמן שמע האברך על עבודת הקדש של קבוצת אברכים שיוצאים פעם בשבוע לאחת הערים הסמוכות ללמוד עם בעלי תשובה ומתקרבים ואז עלה בדעתו אולי אלך גם אני עמם ואפעל להוציא יקר מזולל וכבחינת מידה כנגד מידה יעשה כן הקב"ה אף למעני ויהפוך את לב האבן של בני שיחזור למוטב וכעין מה שאמרו חז"ל ('בבא קמא' נ:): 'בדבר שאותו צדיק מצטער בו, יכשל בו זרעו'!.

ותיכף למחשבה הוציאה למעשה ונועד האברך אם אותה חבורה והצטרף

עמם ללמוד השבועי ואכן באורח פלאי ממש נעצרה בבת אחת התדרדרותו של אותו הבן ואף חזר כעבור זמן קצר לשיבתו וכיום הוא אברך השוקד על תלמודו בהתמדה רבה באחד הכוללים המתנוססים לתפארה.

"וּנְגַשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָּחַר ה' אֶלְקִיךָ לְשֵׁרְתוֹ וּלְבָרְךָ בְּשֵׁם ה' וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נִגְעָה" (כא ה)

איתא ב'קול אליהו': הנה כאן חשבה תוה"ק את החמשה הדברים התלוין בכהן: א. עבודה ב. ברכת כהנים ג. עריפת עגלה ד. השקיית סוטה ה. טהרת מצורע. וכולם בפסוק זה: **"וּנְגַשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָּחַר ה' אֶלְקִיךָ לְשֵׁרְתוֹ" - זו העבודה. "וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה" - זו עריפת העגלה. "כָּל רִיב" - זו השקיית סוטה, דהוא מריבה בין איש לאשתו. "וְכָל נִגְעָה" - זו טהרת מצורע. ■**

"וַהֲיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הַחֲלָל" (כא ג)

כתב רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': כתיב "הקְרֹבָה" חסר. "לְאַחֲתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרֹבָה אֶלְיוֹ"

עלי הגיון

"מִגֵּן הוּא לַחֲסִים בּוֹ"

טעם ריבוי החוקים המשפטים והמצוות

בנשמה ונעשה כולו נשמה טהורה. וזה שאמר הכתוב: **"כָּל אֲמַרְתָּ אֱלֹהִים צְרוּפָה"** שבמעשה המצוות הוא מצרף לנשמה, שהיא צרופה מסיגי החומר, כמו שמצרפים את הכסף על ידי חומר אחר. ובמעשה המצוות נעשה לו מגן, כמו שהמגן מציל את האדם מידי חרב, כן המצוה היא מגינה ומצלת מן החטא, שלא לנטות אחרי החומר והוא נוטה אחר הנשמה ונעשה **"כֶּסֶף צְרוּפָה"**. וזה שאמר הכתוב (תהילים יב): **"אֲמַרְתָּ ה' אֲמַרְתָּ טְהוֹרוֹת,"** ירצה שאמרות המצוות אשר צוה ה' הם **"אֲמַרְתָּ טְהוֹרוֹת,"** שמטהרים הרוח והנשמה מסיגי החומר, לפי שמתוך המצוות ישאר **"כֶּסֶף צְרוּפָה בְּעֵלִיל לְאָרֶץ"**, שנכנס בכור הארץ להיזקק ויצא **"מִזְקָק שְׁבַעֲתִים"**. (כסף מזוקק הובא ב'אוצרות הרי"ף') ■

אשר בקרבו. ולהשלים איברי הגוף החומריים, נתן הקב"ה המצוות, שהם נעשות בגופו ואיבריו. ולזה כיוונו חז"ל (רמב"ן דברים כב ו) שדרשו פרשת 'שמיני': **"לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות שנאמר: "כָּל אֲמַרְתָּ אֱלֹהִים צְרוּפָה מִגֵּן הוּא לַחֲסִים בּוֹ"** (משלי ל). והענין הוא, שהאדם נוצר עפר מהאדמה ונשמת רוח חיים באפיו. והרי הנשמה היא כסף מעורב בסיגי עפר מהחומר, וכדי לצרף את הכסף שיש בה סיגים, מערבים עוד בכסף ההוא מעט עופרת ומתוך כך יזדכך הכסף ויצא נקי. כך הנשמה הטהורה שיש בה תערובת עפר וחומר עכור, צריך לצרפה על ידי מעשה המצוות שנעשה כחומר, כי כמעשה החומר הזה, הוא מצרף את החומר שנתעכב

אנו נמצאים בעיצומן של שלוש פרשיות 'ראה' 'שפטים' ו'כי תצא' המרובות בכ - 170 מצוות (מנין 'החינוך').

הרי"ף ד'עין יעקב' מביא טעם לריבוי המצוות המוטלות על האדם: ידוע הוא שהקב"ה נתן המצוות לישראל כדי לזכותם כמאמר רבי חנניא בן עקשיא: **"רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"** והטעם להיות האדם מחובר מגוף ונפש, צריך להשלימם לנפש כפי איכותיה ולגוף כפי איכותו. ולהשגת שלימות הנפש נתן הקב"ה לישראל את התורה, לפי שהנפש היא **"רוח ממללא"**, כמו שתרגם המתרגם (בראשית ב): **"וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה - לְרוּחַ מַמְלָלָא"**. וברוח פיו שעוסק בתורה, נותן שלימות ברוח

שנת השמיטה

האם ע"י שליח ניתן לכתוב פרוזבול

מערכת 'חברותא'

מיוחד 5 'גנזי המלך'

שאלה: האם אפשר לאדם לעשות שליח לגשת אל בית הדין לכתוב פרוזבול בשמו. או חייב לגשת בעצמו אל בית הדין?

תשובה: כתב בשו"ת 'ביע אומר' (ב חו"מ ה): ראיתי להגאון מהריק"ש בהגהותיו (סז ט) שכתב: **'מוסרני לכם הדיינים'** ('גיטין' לו.) וכו'! מהכא משמע, דפרוזבול ליתיה ע"י שליח, שיאמר לדיינים פלוני מוסר לכם חובותיו, שאין כאן מסירה גמורה אלא מסירת מילי, כמ"ש הר"ן בתשו' (עז). **'ומילי לא ממסרן לשליח'** (תו"ס 'גיטין' סו:). עכ"ל.

וכיוצא בזה ראיתי להגאון ר' בצלאל הכהן מוילנא בס' 'ראשית בכורים' (נו ג) שכתב: דעדיף טפי כשיכתוב המלוה את הפרוזבול וימסרנו לב"ד, יותר ממה שנהגו לשלוח הדברים הללו ע"י שליח המלוה ואין המלוה עצמו בא לב"ד, (כי באמת קשה הדבר שכל מלוה יצטרך לבא בעצמו לב"ד, כי אין לך אדם שאין לו שום חוב אצל שום אדם בשטר או בע"פ.) ואינו מוסר דבר ביד השליח כלל רק מילי בעלמא. ונראה, שהואיל ונהגו להקל בזה (כמו שהעיד בס' 'ראשית בכורים' הנ"ל) יש להם על מה שיסמוכו.

ונקדים דברי הגאון רעק"א בתוס' (רפ"ד ד'גיטין' אות לה), שהקשה: למ"ד

'האומר אמרו פסול' משום **'מילי לא ממסרן לשליח'**, היאך יכול לבטל הגט ע"י שליח, הא הוי מילי בעלמא ואינו נתפס שליחות בזה כלל?

וכתב, שבהכרח צ"ל, דדוקא אמירה לסופר לכתוב חשיב **'מילי'**, כיון דה**'מילי'** לא הוי גמר מעשה, אלא שע"ז יכתוב הספר. אבל היכא שנגמר הכל ע"י ה**'מילי'**, כמו בטול הגט, שע"י הבטול נגמר כל הענין, זה חשיב כמעשה. וראיה לדבר מהא דפליגי ר' יאשיה ור' יונתן אם יכול להפר נדר אשתו ע"י שליח

(ב"מ צו.) ותיפוק ליה דהו"ל **'מילי'**. אלא ודאי כיון שההפרה היא גמר הענין חשיב כמעשה. עד כאן דבריו. וכן הדבר כאן, שתיכף כשמסור הדברים בשם משלחו שהוא מוסר כל חובותיו לב"ד, נגמר כל הענין, שנמסרו כל החובות לב"ד ויכולים לגבותם.

וכתיבת הפרוזבול אינו כעין כתיבת הגט, כיון שהפרוזבול אינו אלא לראיה ע"ז. וכדאמרין ב'גיטין' (לז:): **'רבנן**

דבי רב אשי מסרי מלייהו להדדי ור' יונתן מסר מילי לר' חייא בר אבא, א"ל: **'צריכנא מידי אחרינא'**, א"ל: **'לא צריכת'**. ופרש"י: **'מסרי מלייהו, בלא כתיבת פרוזבול, אלא כך א"ל לחברים: "הרי אתם ב"ד וחובי מסור לכם לגבותו כל זמן שארצה"**. ע"כ.

וע"ע בחי' הריטב"א והר"ן שם. וכן פסק הרמב"ם (ש"מטה ויובל' ט כז) וסיים: **'מפני שהן [הת"ח] יודעים ששמתת כספים בזה"ז מדבריהם ובדברים בלבד היא נדחית'**. ע"כ.

וכ"ה בחו"מ (סז כ). ולדעת הטור והרמ"א שם, כל אדם ויכול לומר דבריו בע"פ לפני ב"ד וא"צ לכתוב פרוזבול. וכן פי' הרדב"ז דברי הראב"ד בהשגות (שם).

אולם מרן הב"י העיד שבמצרים נהגו כדעת הרמב"ם. וכ"כ מהריק"ש שם.

וכתב: דה"ט דדוקא ת"ח, שגם הלווה יודע שבדברים בלבד היא נדחית, הא לאו הכי, הרי הוא למד שלא למסור פרוזבול על חובותיו, בראותו שלא מסר זה המלוה עליו ומיעקרא תקנת

הלל וכו'. ע"ש. (וכן הסכים הב"ח שם). ועכ"פ משמע דמדינא היא נעקרת בדבור בלבד. (ומ"ש בשו"ת הר"ן (ס"ס עז), שהפרוזבול עצמו הוא שמשמט ולכן המאוחר פסול. ע"ש. היינו היכא דלא מסר בפה.)

ומעתה, הואיל ונגמר הענין ע"י ה**'מילי'**, חשיב שפיר כמעשה ולא שייך למימר ככה"ג **'מילי לא ממסרן לשליח'** וכמו שהוכיח במישור הגרע"א מההיא דהפרת נדרים. ■

WWW.SHOFAR.NET

הבה את המוחה

על כל שאלה תשובה מאגר ענק של שאלות ותשובות בכל הנושאים ביהדות. יש לך שאלה ביהדות שאף פעם לא העזת לשאול? במדור 'הבה את המוחה' באחר שופר' מקבלים את כל התשובות בוחרים שאלה והרב אמנון יצחק עולה ושונה

צפיה מהנה!!!

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

שעורי נ"ט

052-7631247

שידוכים באמונה
ואהבים בין שאלות

משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי

חוצים שפעור לבן לאנצא את זיווגכם?
חוצים שנהרד הרבה פראטיס לאטנכם?

ברשותנו נציגים רבים
ברחבי הארץ יעילים ונאמנים
שיעשו הכל כדי שתהיו אחוים

כי אלנו הסיד אשדכס האאנפה
אפיטיס והצטיקאי

1599-500-811

ראש השנה עם "אוצרות חיים" במלון 'אריסטון' בטבריה

בתאריך כט' אלול-ב' תשרי ימים שני-רביעי (29/9/08-01/10/08) למיננים)

בהשתתפות:
הרב ישראל נח ברגר שליט"א
הפייטן דוד שלמה שירה הי"ו
ועוד רב חשוב לנשים:
הרבנית שושנה מלול
פעילות עניפה לילדים

ברכת שחיה בשעות נפרדות (בערב חג)

מס' המקומות מוגבל

גלאט כושר משגיח צמוד שמיטה לחומרה בשרים הרב לנדא

לפרטים "אוצרות חיים":
050-3131740 03-6880091

אפריסוק 3/3 03-6762226

יעמדו על הברכה

לובה חנה בת אליאן ללידה קלה וילד בריא ושלם	אסתר בת מרים לרפואת הנפש והגוף
מאריקו בן אליה יזכה לעלות ארצה עם כל משפחתו בקרוב	סטפאנו בן פראנקה יצליח בכל עסקיו

מרפאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 1982

בדיקה ויעוץ מקצועי ללא תשלום

◆ כתר חרסינה 570 ש"ח
◆ שתל 1.490 ש"ח תותבת 1.590 ש"ח
◆ תותבת גמישות ללא וויים 2.990 ש"ח
◆ ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 03-5794757

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אורי יצחק

ביום רביעי י' אלול 10.09.08
יציאה בשעה 7:30 בדיוק

הרצליה, כפר סבא, רעננה - גב' סימה זגזג 09-9558033 / 050-9558033
אלעד - גב' יהודית סופר 052-4730519
ראש העין - בשרי שמעיה 054-5223907
רחובות והסביבה - סיבוני סיגל 050-4341306

הסעות יצאו גם מירושלים
ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק טל: 03-6777779

זכאי "חי כפליים" 40% הנחה!!!

להרויח בגדול! בתכנית:

'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*
ותקבלו חינם:

'גנזי המלך'

CD's

טיולים

סעודה

סופ"ש

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית 'כח כפלים' למשך שנה מינימום

תאריך

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסיני' _____
 1. אני/הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאפון _____

מס' חשבון בבנק	סוג חשבון	קוד מסלקה
2 3 9 2	סניף	בנק
קוד מוסד	אסמכתא / מס' מורה של הלקוח בחברה	

נותנים לכם בוח הוראת חיוב חשבון/נו הנ"ל בשיעור, בגין תרומתי ל"ישראל" נכסומים ובמסגרתם שיומנאו לכם מידו מעם במעם באמצעי מעגלי, או דשימות ע"י "ישראל" כמפורט מטה ב"מסרתי הורשאת".
 2) יודע ל"לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לכאול ע"י תודעת מפני/מאתנו בכתב לבנק ול"ישראל" שתכנס לתוקף יום עסקים אחו לאחר מתן התודעת בבנק וכן ניתנת לביטול ע"י הוראת כל דין. ב. אחיה/נחיה רשאי/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על יד/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחו לפני מועד החיוב. ג. אחיה/נחיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים מסועד החיוב, אם אויח/נחיה לבנק, כי החיוב אינו תואם את המעדיים או הסכומים שנקבעו בכתב הורשאת, אם נקבעו. 3) יודע ל"לנו כי המרטים שצוינו בכתב הורשאת ומימוליים, הם נשאים שעל/נו למסדור את המוטב. 4) יודע ל"לנו כי סכומי החיוב ע"י הורשאת זו, יוחסו כדמי החשבון וכי לא תרשאה ל"לנו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חיובים אלה. 5) הבנק יפעל בחתום להוראות בכתב הורשאת זו, כל עוד מוטב החשבון יאפשר זאת, בכל עוד לא תורה מניעת תדיות או ארחת ל"לנו. 6) הבנק רשאי לתונגלרר את החסדור המפורט בכתב הורשאת זו, אם תורה לו סבה סבירה לכך, ויודע ל"לנו על כך מוד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. 7) נא לאשר ל"ישראל" בספת המחבר לוח, קבלת הוראות אלו מפני/מאתנו.

פרטי הורשאה:

1. סכום החיוב ומועדו, קבע סוף ל"לנו ע"י "ישראל" ע"י החתימת לקיחתם.
 2. בודו החיוב: 28 \$ זכאות ליחיד 56 \$ זכאות לחוג
 30 לחודש 30 לחודש

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליך לשלוח את המוסס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-6777779